

DE VISIONAIR

Anja Sicking

De visionair

Roman

LEBOWSKI PUBLISHERS
AMSTERDAM 2022

Deze uitgave kwam tot stand met medewerking van Van Grunsven Creative Management, zie ook www.vangrunsvencm.com

De auteur ontving voor dit boek een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© Anja Sicking, 2022

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2022

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Auteursfoto: Tessa Posthuma de Boer

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 6249 8

ISBN 978 90 488 6250 4 (e-book)

NUR 301

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

‘Want zo gauw iemand een paard anders begint te schilderen,
verandert ook zijn waarneming van de wereld.’

Orhan Pamuk
Ik heet Karmozijn

DEEL EEN

I

Het huis waar Roemer met zijn vader woonde, bestaat alleen nog maar in mijn gedachten. Daar zie ik ze vaak in hun woonkamer zitten, met z'n tweeën op de bank, voor de tv, ieder met een bord eten op schoot. Ze aten zeker één keer in de week pasta met verse pesto en cherrytomaatjes, ook toen, op de avond waarop Roemers vader de mededeling deed. Ik kan me dat haarscherp herinneren omdat ik me heb laten helpen door de zoon van Dong Son. Hij maakt de beste geheugenprotheses. Het is alsof ik kan terugreizen in de tijd en ik alles en iedereen weer haarscherp voor me zie.

Roemer zat zoals altijd links, bij het raam, en zijn vader rechts, naast hun bananenplant. De blauwgrijze gordijnen waren open. De lampen in de woonkamer brandden niet, alleen het licht van de tv scheen op Roemer en zijn vader. Het voegde hen samen tot een eenheid buiten het donker, zo leek het tenminste voor passanten die naar binnen gluurden. Een thuis.

De warmte van zijn bord trok in Roemers bovenbenen. Hij draaide de spaghetti behendig om zijn vork en nam een hap. Hij hield van de smaak van basilicum, pijnboompitten en knoflook. 'Weer goed gelukt,' zei hij en hij keek opzij. Hij gaf zijn vader complimenten voor de eenvoudigste dingen.

'Echt?' Zijn vaders blik lichtte even op.

'Perfetto.'

Buiten klonk het rollen van skateboardwielletjes over de stoeptegels. De buurmeisjes.

Zijn vader frutselde met zijn hand in zijn broekzak en haalde er een krantenknipsel uit dat hij vlug, alsof het in brand stond, tussen hen in op de bank wierp. Zonder er nog naar te kijken at hij verder, zijn blik was weer strak op de tv gericht.

Roemer keek naar het gekreukte krantenknipsel waarop een foto te zien was van een grauwgrijze flat in Slotermeer, met van die zogenaamd creatieve knalgele en -rode vlakken onder de ramen aan de voorzijde. TE HUUR, stond eronder.

Hij schrok – dit kon niet waar zijn – maar keek net als zijn vader weer naar de tv. Hij hield van hun huis in Oost, een benedenwoning met openslaande deuren. Bij mooi weer schaakten ze samen in het postzegeltuintje. Zonder verder iets te vragen, stak hij zijn vork weer in de berg pasta op zijn bord. Hij zat hier prima. Hij wilde hier morgen weer zitten.

‘Wij passen goed in die wederopbouwarchitectuur,’ hoorde hij zijn vader door een reclamedeuntje heen zeggen. ‘Tussen het naoorlogse optimisme en idealisme.’ Zijn vaders stem klonk net als anders, alsof hij iets doodgewoons had gezegd. ‘Kortom, een nieuw begin.’

Roemer deed zijn best de onrust vanbinnen te negeren en keek naar de waspoederreclame. Hij begreep niet voor welk publiek zoiets werd gemaakt, met die waslijn in de tuin waaraan witte, wapperende lakens hingen. Ervoor stond een stralend lachende vrouw. Knap. Slank. Ze kwam hem bekend voor, deze actrice, uit een actiefilm, dacht hij, waarin ze veel spectaculairdere dingen deed dan de was, zonder die hypocriete lach. Ze stond hem daar gewoon voor veel geld te bedriegen. Met haar gelukkige uitstraling. Er kwam een woede in hem op die helemaal niet bij de situatie paste. Hij probeerde rustig te blijven, ze moesten het goed hebben samen.

‘In een andere woonkamer kan ik misschien wel weer pianospelen.’ Zijn vaders stem klonk zacht, net of hij in een afgesloten ruimte zat

en door een kier sprak. 'Hier doet alles me aan haar denken. Het zou voor jou ook beter zijn.'

'Ja, goed, pianospelen.' Roemer deed zijn best om enthousiast te klinken. 'Slim bedacht, papa.'

Ze luisterden samen naar de voordelen van Omo.

Ze verhuisden vlak voor het einde van het schooljaar. Zijn vader regelde alles. Hij had plotseling een energie die hij al vier jaar en zevenentwintig dagen niet had vertoond. Hoewel hij gewoonlijk moeite had met het regelen van praktische zaken, stond hij er dit keer op alles zelf te doen. 'Spreek jij gewoon met je vrienden af. Je bent vijftien. Jouw beurt komt nog wel.'

Roemer zei dat zijn vrienden al op vakantie waren, ook al was dat niet zo. Hij had ze niet verteld dat hij ging verhuizen. Waarom zou hij? Zijn 06-nummer bleef hetzelfde en ze spraken toch meestal bij Noud af.

Toen het bijna zover was, ging Roemer een paar dagen bij Bastiaan logeren, de cellist met wie zijn vader officieel nog steeds een duo vormde. Zijn vader zei dat er verder niets te doen was, Roemer zou alleen maar in de weg lopen. De verhuizers zouden hem al het werk uit handen nemen. 'Perfetto, toch?'

Toen Roemer na de logeerpartij voor de flat stond, had hij het gevoel nog licht dronken te zijn van de wijn die Bastiaan hem de avond ervoor stiekem had geschonken. Draaierig keek hij omhoog. Hij telde. Hun nieuwe woning bevond zich op de achtste verdieping.

In de lift hing een chemische bloemengeur, hij vond het wel lekker. Hij belde aan bij nummer 240, de enige voordeur waar geen deurmat voor lag. Zijn vader stak zijn hoofd door de deuropening en glimlachte toen hij hem zag. 'Hallo.'

Waarom ging zijn vader zo lang door met glimlachen? De huid

rondom zijn mond leek wel verstijfd, net koekdeeg dat in de oven is geweest en een definitieve vorm heeft aangenomen. Misschien zag het er zo bizar uit omdat zijn vader normaliter nooit vriendelijk probeerde te glimlachen als Roemer binnenkwam. Of zag hij het allemaal weer verkeerd? Hij wist dat hij niet goed was in het interpreteren van gezichtsuitdrukkingen. Als hij er wel goed in was geweest, dan zou zijn moeder er nog zijn.

‘Welkom thuis,’ zei zijn vader met een vreemde, opgewekte stem, terwijl hij de voordeur overdreven ver openzwaaide.

De woorden klonken ingestudeerd. Roemer had geen idee wat hij moest terugzeggen. Gewoonlijk dacht hij er niet over na wat hij zei als hij thuiskwam. Hij dacht er ook niet over na óf hij iets zou zeggen. Opeens was hij die gedachteloosheid kwijt.

Eenmaal binnen zag hij dat hun oude meubels niet waren mee- verhuisd. Het was net alsof hij de woonkamer van een ander gezin was binnengegaan. Waar waren hun zitbank, hun bananenplant, hun blauwgrijze gordijnen en de glanzend zwarte vleugel? Hij keek nog eens goed om zich heen. Hij kreeg het benauwd, alsof hij door een rietje ademhaalde. Deze bizarre meubels pasten niet bij zijn vader en hem. Ze pasten niet eens bij elkaar. Die tafel met bolpoten zou zelfs zijn oma hebben weggedaan. Het wikkelieriet van de twee rotanstoelen zat al los. Alleen die tafellampen van Praxis waren nieuw, de dozen stonden er nog naast. MET CEMENTEN VOET.

In het midden van de woonkamer bevonden zich kunststof vouw- deuren die het achterste deel van de ruimte afschermden. Een er- van hing scheef, de vorige bewoners hadden ze ongetwijfeld zelf ge- monteerd. Ze waren net niet helemaal gesloten. Stonden hun oude meubels daarachter? Zijn moeders kledingkast vol zomerjurken? Verontrust stak hij zijn hoofd door de opening om het andere deel van de woonkamer te kunnen zien. Hij schrok: op de vloer lag alleen een matras.

‘Mooi?’ vroeg zijn vader.

Zijn armen hingen slap langs zijn lichaam, zijn grote pianohanden bungelden eraan. Hij was weer afgefallen. Zijn buik leek langzaam te verdwijnen, nog even en dan zou die de vorm van zo’n schotelantenne krijgen waar de daken in deze buurt vol mee stonden.

‘Ja, heel mooi,’ zei Roemer.

‘Ik slaap daar.’ Zijn vader wees naar het matras. ‘De vleugel komt straks. Met een transportspecialist. Duur, maar betrouwbaar. Daar gaat het om.’

‘Goed geregeld.’

Roemer keek nog eens om zich heen en zag niet zo snel waar de vleugel moest komen te staan, maar zijn vader zou er wel iets op vinden. Er zou muziek in hun nieuwe woning klinken. Andere mensen moesten daar een concertkaartje voor kopen. Hij zou weer wakker worden van mineur- en majeurtoonladders, gebroken drieklanken, zijn vaders virtuositeit. Vroeger had dat gedisciplineerde oefenen hem op de zenuwen gewerkt, maar nu verlangde hij ernaar het weer te horen. Als hij ’s middags uit school kwam, zou zijn vader ‘Vivace! Con passione!’ tegen zijn leerlingen roepen.

‘Wil je je kamer zien?’

Weer die gekke stem. Zijn vader liep voor hem uit om de deur naar de zijkamer te openen.

‘Eerst even wat drinken.’

Zijn vader deed de deur al open. Roemer zag zijn kleine bureau staan, zijn sciencefictionboeken lagen erop, die had zijn vader gelukkig wel meegenomen.

‘Kom. Alleen even kijken.’

Roemer bleef in hun nieuwe woonkamer staan. Hij wist niet precies waarom hij het liefst direct terug wilde naar hun oude huis. Hij gaf niet eens om meubels. Dit huis was op zich prima. Hij had zelfs zin om de nieuwe buurt te verkennen. Hij begreep ook wel dat hun

oude huis nu te duur was. Even dacht hij dat hij de porseleinen vaas op hun eettafel miste. Totaal absurd, zo mooi was die niet geweest. Toen dacht hij toch ook aan de spiegel met de houten lijst in de gang. Als hij daarin had gekeken, was het geweest alsof er iets van zijn moeder in opvlamde, ook al was ze al lang begraven. Ze had er zo vaak voor gestaan. Hij betrapte zichzelf op een vreemd bijgeloof: hij dacht dat er iets van haar was achtergebleven in de materie die hen had omringd. Iets waarin haar energie had gezeten, haar geest, haar warmte, alsof ze in hun oude huis via die spullen nog bij hen was geweest en zijn vader en hij nu pas echt alleen waren. Waarschijnlijk was het alleen maar zijn verbeelding, of gewoon waanzin – hij wist het niet. Hij wilde de wereld om zich heen helemaal niet op die bijgelovige manier zien, met van die vage ideeën.

II

Roemer zou na die zomervakantie naar de vierde gaan. Als ik hem weer voor me zie, zoals hij er vroeger uitzag – opgeschoten, mager, met een naar verhouding groot hoofd – is het net alsof ik naar een droombeeld kijk. Ik herken iets van mezelf in hem en tegelijk is die jonge versie van mezelf me nu vreemd. Voor mijn gevoel heb ik meer gemeenschappelijk met mijn generatiegenoten dan met mijn vroegere zelf. Ik droom allang niet meer van roem of rijkdom, zoals veel jonge mensen. Ik hoef niet meer zo nodig te schitteren. Ik wil alleen graag vertellen wat ik heb meegemaakt, ook al ben ik geen schrijver. Ik hoop dat me daar de tijd voor wordt gegund. Mijn hart hapert weer af en toe en er is dit keer maar weinig aan te doen, zegt mijn specialist. Ik sla Roemers zomervakantie over en ga verder met de eerste schoolweek. Eind augustus, 2016.

De schoolleiding van het gymnasium had Roemer voor een honours-programma geselecteerd. In totaal namen er negen leerlingen aan deel. Zij zouden tot hun eindexamen wekelijks les krijgen in robotica. Om mee te mogen doen moest je gemiddeld een acht of hoger staan, of een dode moeder hebben, dan mocht je ook wel ergens een onvoldoende voor staan, zoals Roemer voor Nederlands.

Wie er had besloten dat de lessen robotica in het souterrain werden gegeven, weet ik niet, waarschijnlijk Paaltjes, de conector. De traditionele vakken, zoals Frans, Latijn en aardrijkskunde, werden

toen belangrijker gevonden dan de nieuwe.

Onder in het schoolgebouw was de lucht altijd vochtig doordat er geen goed ventilatiesysteem was, zoals in de andere lokalen. Er was objectief gezien weinig aantrekkelijks aan die lage ruimte, waar alleen een raam was met tralies erachter, maar toch hing er een speciale, warme sfeer, misschien door de lichtinval van bovenaf of door het enthousiasme van de uitverkoren leerlingen. Het kan ook zijn dat ik op een geromantiseerde manier terugkijk, net als een fan naar de eerste oefenruimte van een beroemde band.

De lessen werden gegeven door Breeveld, een vriendelijke, intelligente man. Hoewel hij robotica gaf, droeg hij nooit standaard Silicon Valleykleding. Geen T-shirts, sweaters of sneakers. Zijn kledingstijl was eerder klassiek: een wit overhemd met daaronder een donkere broek met vouw en zwarte, leren schoenen. De andere leraren zagen er minder netjes uit, de meesten kwamen wel gewoon op sneakers naar school.

De eerste les sprak Breeveld niet alleen over hoe je een robot ontwierp, maar ging hij ook in op de grote invloed die de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie op economisch, maatschappelijk en geopolitiek vlak had. Hij had het over zelfrijdende auto's, precisie-landbouw, sociale media, spraakassistenten, medische diagnoses, autonome wapens en geautomatiseerde besluitvorming. Er stond veel op het spel, zei hij. 'Kunstmatige intelligentie kan voor ons werken door vervelende taken van ons over te nemen, maar ook tegen ons, vooral omdat mensen er onrealistische verwachtingen van hebben.'

Hij gaf zijn leerlingen de opdracht om gedurende het honours-programma zelf een eenvoudige robot te ontwerpen. Ze mochten in tweetallen werken, wat de meesten deden, behalve Roemer. Hij besloot in zijn eentje iets te ontwerpen.

Hoewel zijn ambitie groot was, wist hij niet direct wat hij wilde maken. Hij bladerde avondenlang in zijn sciencefictionboeken zon-

der iets te vinden wat hem interessant leek, tot hij in de wachtkamer bij de tandarts in een stripboek een verhaal las over een jongen met een speciale bril. Als hij die opzette kon hij kijken als een roofvogel, een insect of een kat.

Roemer googelde het onderwerp thuis. ‘Springspinnen hebben acht ogen, de middelste zijn te lenzen met een kleine beeldhoek. Uilen kunnen ook goed in het donker zien.’ Hij las verder en vroeg zich af of het echt mogelijk zou zijn om een bril te ontwerpen waardoor de mens de wereld als een springspin of een uil zou kunnen zien. Dat zou spectaculair zijn. Heel iets anders dan de *smart glasses* die de grote techbedrijven ontwierpen.

III

Sinds zijn inval werkte Roemer als een bezetene aan zijn ontwerp. Hij deed dat niet alleen op school, maar vooral thuis, op zijn nieuwe kamer, aan zijn kleine bureau voor de net te korte gordijnen van de vorige bewoners. De meeste schoolvakken gingen hem gemakkelijk af, behalve Nederlands. Zijn vader lag 's middags, als Roemer thuiskwam, vaak op het matras te slapen. Hij moest bijkomen van de verhuizing, zei hij. Bijna drie maanden al.

Roemer las veel over de toekomst. Hij dacht dat de grote problemen waarmee de wereld kampte met behulp van nieuwe technologieën zouden worden opgelost. Hij kon zich niet voorstellen dat het scenario waarin een deel van de wereld zou overstromen, miljoenen soorten zouden uitsterven en ecosystemen werden vernietigd, echt de werkelijkheid van de komende generaties zou worden, misschien al van de zijne. De mensen die zo'n toekomst schetsten, begrepen volgens hem niets van kunstmatige intelligentie, blockchain, nanotechnologie of kwantumcomputers. Er zou juist overvloed zijn voor iedereen, alle auto's zouden op zonne-energie rijden, voedsel werd alleen nog maar in eetbare verpakkingen verkocht en de oceanen werden met onderzeeërs schoongemaakt.

Op zich was dat techno-optimisme halverwege de jaren tien niets bijzonders, zeker niet bij jonge mensen, maar de overgave waarmee Roemer in de technologische mogelijkheden van de toekomst geloofde, was wel uitzonderlijk. Zo was hij een bewonderaar van de bui-

tengewoon succesvolle uitvinder en zakenman Ray Kurzweil. Deze hoogbegaafde Amerikaan, die zijn vader al op zijn tweeëntwintigste had verloren, geloofde zelfs dat men binnen korte tijd met behulp van techniek de doden weer tot leven zou kunnen wekken. Volgens velen was dat een krankzinnig idee, helemaal voor iemand die zo ontwikkeld was als Kurzweil – hij kreeg elf eredoctoraten –, maar Roemer begreep niet waarom je zou luisteren naar mensen die niet eens één eredoctoraat hadden gekregen.

Hij wist wel dat zijn plan om een digitale bril met dierenogen te ontwerpen nogal ambitieus was, maar hij had er drie jaar de tijd voor. Daarbij vond Breeveld het ontwerp belangrijker dan de realisatie ervan. ‘Een architect bouwt zijn huizen tenslotte ook niet zelf,’ had hij in de les gezegd.

Na een paar weken, het moet eind september zijn geweest, had Roemer niet alleen de analyse en beschrijving van zijn ontwerp af, maar ook de eerste tekening. Op A3, zoals gevraagd. De details ontbraken nog, daar was hij zich van bewust, maar het ging hem om het idee. Hij wilde aan Breeveld vragen of hij goed op weg was.

Hij wachtte bij de deur van het souterrain, met zijn tekening in zijn hand. Hij droeg een veel te grote hoody en een zwarte spijkerbroek, zoals de meeste jongens toen. Het zou nog zeker dertig jaar duren voordat de eerste scholieren de hoekigere kleding begonnen te dragen die later zo populair is geworden. De hightechstof was in het begin weinig flexibel en ademde slecht.

Al vanaf de eerste les keek hij enorm tegen zijn nieuwe docent op. Breeveld ontsloot niet alleen de wereld van de robotica voor hem, maar leek ook over een zekere mensenkennis te beschikken die Roemer zelf niet had. Als een leerling een vraag bijvoorbeeld slordig formuleerde, gaf Breeveld eerst vriendelijk antwoord, maar zei hij daarna ook: ‘Probeer je een volgende keer duidelijker uit te drukken, dat zal

je verder helpen, op ieder vlak. Precies formuleren is precies denken.’

Thuis had Roemer zijn ontwerp-tekening nog bijzonder gevonden, hij had zelfs even gelooft dat die geniaal was, met al die dunne potloodlijnen en de berekeningen in de kantlijn. Zijn ontwerp had hem doen denken aan een pagina uit het schetsboek van Da Vinci, al had hij niet van rechts naar links geschreven. Maar nu hij in het souterrain stond, zorgde hij ervoor dat de achterkant van zijn tekening naar zijn klasgenoten was gericht. Hij twijfelde of hij zijn ontwerp wel aan Breeveld moest laten zien.

De andere jongens stonden achter in het souterrain in een groepje bijeen. Ze waren druk in gesprek over hun projecten. Af en toe riep iemand iets of lachten ze hard. Ruben pakte zijn telefoon om zijn vrienden daar iets op te laten zien. Ze bogen zich allemaal naar het scherm-pje. Noud, Roemers beste vriend, wenkte hem, geheimzinnig lachend.

Hij schudde zijn hoofd, hij had geen zin in die filmpjes. Tegelijk vroeg hij zich af of hij niet beter alsnog met een van de groepjes mee kon doen. De projecten van zijn klasgenoten waren overzichtelijker dan het zijne en hadden daardoor meer kans van slagen. Noud maakte samen met Mick een op afstand bestuurbaar wagentje dat op een dag een blikje cola voor ze uit de ijskast zou moeten kunnen halen, terwijl zij op de bank bleven liggen gamen; Kay en Sander bouwden een app waarmee je bier kon bestellen op een festival; Jamairo en Ruben bedachten een game en Daan werkte samen met Zara aan een deurbel die je temperatuur mat. Zara was het enige meisje dat meedeed aan het programma. Ze was die ochtend te laat, zoals meestal.

Ook Breeveld was laat, maar dat was uitzonderlijk. Roemer wachtte al zeker tien minuten op hem. Hij was moe, hij sliep slecht in zijn nieuwe kamer, ook al stonden zijn eigen spullen er. Zijn vader had die goddank niet ook door RataPlan laten ophalen.

De andere jongens lachten om iets wat ze op Rubens telefoon zagen. ‘Leuke chick!’ riep Kay.

Ruben stak zijn telefoon terug in zijn zak. ‘Straks betrapt Breeveld ons nog.’ Mick maakte zich los van het groepje en ging ook bij de deur staan. Hij droeg een mouwloos T-shirt, zodat iedereen kon zien waaraan hij in de sportschool werkte. Hij tekende met een *permanent marker* een piemel op de muur en kraste er wat krullend schaamhaar onder.

Roemer keek verontrust naar het primitieve tekeningetje. Hij had zo veel gelezen over digitale surveillance dat hij het ergens vreemd vond dat Mick zomaar ongestraft op de muur kon kladden. In China experimenteerden ze al met camera’s in de klas die alles opnamen, maar hier, op zijn school, werd de dader nog niet direct geregistreerd zodra hij de punt van zijn stift op de muur zette, of zelfs al daarvoor.

Roemer kreeg het idee dat hij een figuur sloeg, met zijn ontwerp, wachtend op zijn docent. Door het iets openstaande raam drongen net als op andere dagen straatgeluiden naar binnen: piepende trams, ronkende scooters, toeristen met rolkoffers en zingende fietsers.

Toch nog onverwachts stond Breeveld in de deuropening. ‘Mijn excuses voor de vertraging.’ Hij moest een beetje bukken om zijn hoofd niet tegen de deurpost te stoten. Zijn overhemd was bij zijn borstkas iets vochtig. Om de pijp van zijn broek zat rechtsonder een postelastiek. Hij bleef stilstaan en telde met zijn wijsvinger in de lucht hoeveel leerlingen er al aanwezig waren. ‘Vier, vijf...’ Toen hij met zijn wijsvinger bij Roemer was, voelde die een lichte schok door zich heen gaan, alsof hij echt even door Breeveld werd aangeraakt. Hij knikte, als reactie, waarbij zijn bril iets naar beneden gleed, tot halverwege zijn neus. Breeveld keek al naar Sander.

Terwijl Roemer zijn vinger tegen de neusbrug zette, bedacht hij voor de zoveelste keer dat hij die bril eens opnieuw moest laten afstellen. Het was een van de vele kleine ongemakken in zijn leven sinds zijn moeder al die dingen niet meer voor hem in orde maakte.

Breeveld keek op zijn horloge, een smartwatch, dat dan weer wel.

Hij zag er uitgeslapen uit, vond Roemer. Breeveld had geen wallen, geen voor iedereen zichtbare bewijzen van zwakte. Zijn korte haar zat goed. Zijn baard was getrimd.

‘Weet iemand toevallig waar Zara is?’ vroeg hij.

Roemer haalde geïrriteerd zijn schouders op. Het feit dat Zara bijna iedere les te laat was, kwam haar populariteit bij de andere jongens alleen maar ten goede. Een luxe, vond hij. Ze hoefde er niets voor te doen. Zou hij? Nu? Het waren maar twee stappen. Breeveld zou vast iets vriendelijks over zijn ontwerp zeggen en hem een aanwijzing geven.

Toen Roemer zijn eerste stap wilde zetten, begon hij nog sterker over zijn ontwerp te twifelen. Hij wist plotseling zeker dat het absurd was om te proberen een dierenoog elektronisch na te bootsen. Hij begreep niet waarom hij dat thuis niet had beseft. Zijn ontwerp was een droom die oploste in het daglicht. Wat een idioot was hij. Waarom moest hij het zichzelf extra moeilijk maken? Zo’n butler op wieltjes was ook prima. Wat een stap naar voren had moeten zijn, werd het onhandig zijwaarts verplaatsen van zijn voet. Hij wilde geen onnozele indruk maken, die ene keer dat hij zijn mond opendeed moest daar een bovengemiddeld intelligente opmerking uit komen. Alles wat hij deed moest van een bovengemiddeld niveau zijn.

Hij wist niet wanneer dat idee ontstaan was, of waarom hij zichzelf niet iets meer speelruimte gaf, maar hij dacht niet dat het ooit nog zou veranderen. Aan de andere kant besepte hij ook dat een groot doel moest worden opgedeeld in kleinere doelen, wilde je ooit iets bereiken.

Hij deed toch een stap naar Breeveld toe en bracht zijn hand met de tekening erin omhoog.

Net op dat moment verscheen Zara in de deuropening. Het irriteerde Roemer dat Breeveld naar haar keek in plaats van naar hem. Als hij ook maar iets van haar nonchalance zou hebben, dan stond hij niet zo te dralen.

‘Dag Zara,’ groette Breeveld. ‘Wat fijn dat je er ook bent.’

Zara keek verrast om zich heen, alsof ze niet had verwacht dat de anderen er al zouden zijn.

Ze droeg net als anders vrij wijde kleren en witte Jordans.

De sfeer in het souterrain veranderde door haar aanwezigheid, zelfs Roemer voelde dat. De jongens bewogen zich met meer nadruk, hun lichamen leken net iets groter, alsof ze die oppompten, ze leken allemaal ineens meer op Mick.

‘We gaan beginnen, mensen,’ zei Breeveld.

Roemer liep naar zijn plek en borg zijn ontwerptekening op. Niet Zara, maar hij was te laat.

IV

Als de Roemer uit 2016 mijn woonruimte had kunnen zien, zou hij vast hebben gedacht dat het een inloopkast was. Toch ben ik niet ontevreden met de kamer waar ik sinds een jaar of tien woon. Ik huur een van de kleinste units, zoals de eigenaar ze noemt, in een koraalvormige wolkenkrabber met veel verticale tuintjes. Vroeger was dit een opslagruimte voor mensen die een van de grotere woningen huurden en te veel spullen hadden.

Ik vond het eerst griezelig om op de zevenentwintigste verdieping te gaan wonen, maar ik had weinig keus toen woonruimte in de groene zone schaars en schreeuwend duur werd. Ik was bij lange na niet de enige die zijn huis in de Randstad veiligheidshalve alvast in de verkoop deed.

Nu ben ik blij dat ik hier iets heb. Ze zeggen dat de nieuwe kustlijn misschien al over een paar jaar ter hoogte van Amsterdam komt te liggen. Het risico op overstromingen is gering in deze hooggelegen nieuwbouwwijk vlak bij de Utrechtse Heuvelrug. Dat mijn woonruimte klein is geeft niet – ik kan me toch maar moeilijk bewegen.

Gisteren heeft mijn specialist me meegedeeld wat ik al lang verwachtte. Ik voel ook wel dat ik snel achteruitga. Ik moet binnenkort kiezen of ik in een aangepaste vorm wil blijven leven – zo noemde hij het – of niet. Hij sprak er op opgewonden toon over en wist een ‘uitstekende kliniek’ voor me. Hij stuurde me er foto’s van, een wit gebouw met een luxueuze uitstraling ergens in de bossen bij de Duitse

grens. Hoelang ik de tijd heb om die beslissing te nemen, kon hij me niet precies vertellen. ‘Een week, een maand?’

Ik heb hem laten weten dat ik niet direct antwoord kon geven op zijn vraag. Hij raadde me toen aan een tabel te maken waarin ik de voors en tegens in twee kolommen kwantificeer met een cijfer, die moet ik bij elkaar optellen en dan heb ik mijn antwoord. Ik heb hem aangehoord, maar in plaats van te doen wat hij zegt, of me zorgen te maken, moet ik voortdurend aan *haar* terugdenken.

De jonge Roemer zag de hoteleigenaresse voor het eerst op zijn telefoon, ’s avonds laat. Hoewel hij allang had moeten slapen, hing hij met een paar kussens in zijn rug op zijn bed naar een herhaling van zijn favoriete sciencefictionserie te kijken. Zijn kleine tv stond op zijn bureau. Het was warm in zijn kamer, zijn vader had de verwarming al aan hoewel het pas oktober was. Roemer had alleen zijn boxershort aan. Op zijn buik lag een glanzende familiezak paprikachips. Hij vond het wel lekker dat zijn vader de boodschappen deed. Een halfuurtje nog, dacht hij.

De serie was spannend, maar sinds hij die avond was opgehouden met werken aan zijn robotica-project voelde hij ergens in zijn borstkas toch weer vaag dat gat. Hij kon niet zeggen waar het precies begon of ophield, het was meer een smeulende open plek, zoals die ontstaat nadat een vuur ergens in een veld is gedoofd.

Even overwoog hij weer achter zijn bureau te gaan zitten. Het nadenken over zijn ontwerp had hem eerder die avond ook afgeleid. Zolang hij maar schetste en rekende, kwam hij niet in zijn donkere privéput terecht, waar hij vlak voor hij in slaap viel vaak ineens in donderde. Zijn moeder lag op de bodem, in een rare, onnatuurlijke houding, een bodem die hij nooit bereikte, hoe ver hij ook langs de ronde stenen wanden naar beneden viel.

Op de verdieping boven hem maakten de burens ruzie, ze renden

stommelend achter elkaar aan. Hij keek op zijn telefoon. 01:39. Nog vijf minuten, dan zou hij stoppen met kijken, nu was het te spannend. Zijn held werd door een buitenaards wezen in een hybride voertuig achternagezet. Ze vlogen vlak boven de grond door een rode woestijn. Onverwachts verdween de held tegelijk met een stofwolk in een krater. De leader van de volgende aflevering begon.

Hij bleef toch langer kijken, hij hoopte dat zijn held weer uit de krater kwam. Slapen was weliswaar goed voor zijn gezondheid, maar sciencefiction kijken scheen ook nuttig te zijn. Kortgeleden had Noud in de roboticaklas de resultaten van een Amerikaans onderzoek voorgelezen. Anders dan veel mensen dachten waren het vooral mensen die veel sciencefiction lazen of keken die de wereld vooruit hielpen. De grootste wetenschappers lazen gedurende hun jeugd niet *Die Leiden des jungen Werthers*, maar *The 5th Wave* of *Into the Fire*.

Zijn onderrug voelde pijnlijk aan van het half zitten, half liggen, hij veranderde van houding. Het buitenaardse wezen vloog de krater uit, de held hing met een hand aan de bumper van het hybride voertuig.

In de woonkamer zette zijn vader fluisterzacht een etude op de vleugel in. Lichtvoetig, lieflijk. Hij was dus ook nog wakker. Het was al even geleden dat hij 's nachts tot leven was gekomen. Twee, misschien wel drie weken. Roemer luisterde. Zijn vader speelde pianissimo, al deden de burens nooit moeilijk. Het was hier in de flat leven en laten leven.

Roemer was blij dat zijn vader zijn vleugel weer aanraakte. Het gebeurde niet vaak, ondanks de verhuizing, de goede voornemens, het nieuwe begin. Zijn vader kon wonderlijk mooi spelen. Het moest oude muziek zijn, aan de vele versieringen te horen, zo veel wist Roemer er nog net van. Zijn vader speelde de melodie nu op de hoogste toetsen. Roemer moest zich concentreren om hem goed te horen. Hij zette het geluid van de serie uit. Pas toen ook de bovenburens stiller werden, hoorde hij de ijle melodie goed. Het was alsof er een engel zong.

Terwijl hij luisterde kreeg hij het idee dat er een waarheid in deze muziek doorklonk die eeuwen nadat die was gecomponeerd nog steeds gold, al kon hij onmogelijk zeggen welke. Het was net zoiets als met de Griekse mythologie. Een mens bleef zich maar eindeloos in die verhalen herkennen, iedere generatie weer. Onze kledingstijl veranderde, onze tv's en laptops, maar wij mensen niet. Niet wezenlijk. Onze basisstructuur, ons hart en onze hersenen waren nog steeds min of meer hetzelfde als vroeger.

Weer voelde hij die open plek in zijn borstkas. Hij bewoog onrustig op zijn bed. Niet nu al. Zijn moeder bedierf zelfs postuum zijn leven, alsof dat hele gedoe van haar met die man die zich een 'tantrische yogaleraar' noemde niet erg genoeg was geweest, met z'n te ver opengeknoopte blouse en absurd lange paardenstaart.

Hij schrok zelf van de hardheid van zijn gedachte. Hij probeerde zich opnieuw op de muziek te concentreren. Was het Bach? Hij ging weer anders liggen, maar hij kon zijn gedachtestroom niet stoppen. In zijn hoofd hoorde hij dokter Muller weer tegen hem praten. 'Het was geen afwijzing van jou,' had ze iedere dinsdagmiddag geduldig tegen hem gezegd, als ze weer samen in haar praktijkruimte zaten. 'Geloof me.' Maar na twintig sessies had ze ineens geïrriteerd gezegd: 'Je moet het niet persoonlijk nemen. Het was domme pech dat je moeder van die hoge ladder viel. Op zich was het aardig van haar dat ze haar yogaleraar even hielp met het ophangen van de verduisteringsgordijnen.'

Hij was blij dat hij zijn behandeling had beëindigd. Hij had dokter Muller meerdere malen verteld dat zijn moeder altijd veel eerder naar die zogenaamde yogales ging dan de andere deelnemers, niet alleen die bewuste dag. Waarom ging dokter Muller dáár nooit op in? Die verduisteringsgordijnen waren helemaal niet voor de yogales. Moest hij haar dat uitleggen? Een man, een vrouw, in één ruimte.

Hij keek hoe zijn held opnieuw werd achtervolgd. Slapen nu, dacht hij. Hij kwam overeind en veegde zijn handen aan de rand van

zijn hoelakken af, waardoor er oranje strepen van paprika op kwamen. Met zijn schone wijsvinger deed hij met de afstandsbediening de tv uit. Genoeg. Hij stond op, knipte het licht uit en kroop weer in bed.

Op zijn rug liggend staaarde hij naar de oranje cijfers van licht die zijn wekker op het plafond van zijn kamer projecteerde. Hoeveel herinneringen had hij nou helemaal aan zijn moeder? Hij had misschien al wel meer herinneringen aan Breeveld. Een bloedband werd vaak overschat. Sentimenteel gedoe. Hij voelde zich een slechte zoon toen hij dat dacht. Hij stak zijn handen onder zijn T-shirt en legde ze op zijn borstkas. Voorbij, dacht hij. Zijn moeder was in een foto veranderd. Net als zijn grootouders. Hun foto's had hij na de verhuizing ook maar niet meer op zijn bureau neergezet, zelfs die van zijn overgrootvader met een echte adelaar op zijn arm in Mongolië niet, waar hij vroeger zo trots op was geweest. Zijn vader had gelijk. Het was goed dat hij hun oude spullen voor de verhuizing had weggedaan. Al dat geherinner. Roemer begreep het nu. Het paste ook helemaal niet bij hem. Hij was iemand van de toekomst. Een futuroloog.

In de woonkamer speelde zijn vader nog steeds heel zachtjes piano. Op de bovenverdieping was het nu helemaal stil. Midden in een passage bleef die ene toets weer hangen, een bastoon, net als de vorige keer. Zijn vader hield op met spelen. Hij drukte alleen de kapotte toets een paar keer in, een dof, hamerend geluid.

Niet weer, dacht Roemer. Hij trapte gefrustreerd met zijn hielen tegen zijn matras. Met z'n betrouwbare transportspecialist, dacht hij. Zonder verzekering. Voor de verhuizing bleef die toets nooit hangen. Wat is dat voor vader, die zegt dat 'een reparatie nu net even te duur is'? Een normaal mens, dat wil zeggen iemand die in staat is behalve over muzieknoden ook over praktische zaken na te denken, had al tien keer een reparateur laten komen. Zijn moeder zou zo iets vroeger binnen tien minuten hebben geregeld. En betaald.

Voor hij er goed over had nagedacht, had hij het licht weer aan-

gedaan en was hij op zijn telefoon door de vacatures van Jobs voor Scholieren aan het scrollen. Er werden vooral baantjes als vakkenvuller en inpakker aangeboden, daar leek hem niet veel aan. Verder klikkend kwam hij terecht bij een foto van een familiehotel waar ze kamerpersoneel zochten. Het Rode Hert. Wat een ouderwetse naam. Hij zag de knusse open haard al branden. Schoonmaakwerk leek hem niet per se iets voor hem. Toch klikte hij op nog een paar foto's. Het hotel lag op een heuvel waar rozenbottelstruiken groeiden, eromheen was niets anders te zien dan groen. Bomen. Het is maar waar je van houdt. Zelf zou hij liever naar Berlijn of New York op vakantie gaan, daar had hij het vaak met Noud over.

Hij klikte nog een paar keer en kwam bij een portret van de eigenaresse van het hotel terecht. Ze moest ergens eind twintig, misschien begin dertig zijn. De blik in haar ogen was warm, levendig. Haar donkerbruine haar was in een hoge knot op haar hoofd samengebonden. De huid van haar gezicht glansde. Haar lippen sloten net niet helemaal over haar voortanden heen. Hij kon maar moeilijk ophouden met naar haar te kijken. Die kleine opening tussen haar lippen, net groot genoeg voor een rietje, moest 'het uitzonderlijke zijn dat een vrouw mooi maakt' waarover zijn biologieleeraar het altijd had als hij even geen zin had om over celmembranen te vertellen.

In de woonkamer sloeg zijn vader met een volharding die hij verder op geen enkel vlak toonde nogmaals de kapotte toets aan. Nu het om Roemer heen donker was, viel het hem op wat een eenzaam geluid het was, zo'n enkele doffe toon. Hij rekende uit het hoofd uit hoeveel hij zou verdienen als hij dat baantje in het hotel zou nemen. Met dat geld zou hij na een paar maanden vast de vleugel kunnen laten repareren.

Wie weet was het ook wel leuk om in een hotel te werken. Hij zag zichzelf al door de lange gangen lopen. 'Buongiorno. Guten Morgen. Ni hao.' Of hoe zei je dat? Hij keek weer naar de foto van de hotel-eigenaresse, veel langer dan hij wilde. Het lukte hem niet om ermee

op te houden, net zoals hij 's ochtends soms moeilijk onder de warme douche vandaan kon komen. Zijn huid kleurde dan langzaam rood, net als na een dag op het strand. Als hij slap in zijn benen werd van de hitte en hij zichzelf door de damp nauwelijks nog kon zien, liet hij zich weleens in de douchecabine neerzakken. Hij bleef daar dan net zolang zitten tot zijn angst om flauw te vallen het won van het genot dat hij ervoer.

02:56. Hij drukte zijn telefoon uit en legde die onder zijn bed. Hij had het sollicitatieformulier helemaal ingevuld, maar niet verstuurd. Misschien morgen.

Net toen hij opstond om het licht uit te doen, ging zijn kamerdeur ineens open. Zijn vader stond voor hem met een schoteltje met een gepelde sinaasappel erop.

‘Man. Ik schrik me kapot.’ Roemer klonk feller dan hij wilde. Dit was niet wat zijn vader nu nodig had, maar hij voelde zich ongemakkelijk, betrappt, al wist hij niet precies waarom.

Zijn vader gaf hem het schoteltje en keek hem schuw aan. ‘We hadden nog geen fruit gegeten.’

‘Sorry,’ zei Roemer, nu vriendelijker. ‘Lekker. Daar had ik net zin in.’

Die man leeft in een andere tijd, dacht hij.